

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ ในด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีความรู้และมีประสบการณ์ด้านการบริหารวิชาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับ 10 ขึ้นไปจำนวน 15 คน ส่วนที่ 2 เป็นการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาคม โดยการสนทนากลุ่ม (Group Discussions) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ โดยนำแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นประเด็นการสนทนากลุ่มด้วย กลุ่มตัวอย่างอยู่ในเขตบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัย โดยเลือกเป็นกรณีศึกษา ภาคเหนือ ได้แก่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยนเรศวร ภาคกลาง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยทักษิณ รวม 9 แห่ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย นิสิตนักศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ ข้าราชการ พนักงานสายวิชาการ พนักงานสายสนับสนุนวิชาการ และประชาชน จำนวน 409 คน และในส่วนที่ 3 เป็นการประเมินรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐจากมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 20 แห่ง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มโดยกำหนดตามสัดส่วนของประชากร ตามสูตรของยามาเน่ (Yamane) คืออาจารย์สาย ก. พนักงานสายวิชาการ ข้าราชการสาย ข. สาย ค. และพนักงานสายสนับสนุนวิชาการ โดยใช้ข้อมูลประชากรจากการสำรวจของทบวงมหาวิทยาลัย ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2544 รวมประชากร 45,736 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,087 คน

ผลจากการวิจัยใน 3 ส่วนได้ข้อสรุปในภาพรวมว่า รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐ ซึ่งเป็นส่วนราชการเป็นที่ยอมรับของประชาคม ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในปัจจุบันจะเน้นความมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยให้มหาวิทยาลัยดำเนินการกิจได้อย่างอิสระ

สามารถพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการด้านบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ การดำเนินกิจการทั้งปวงของมหาวิทยาลัยจะสิ้นสุดที่สภามหาวิทยาลัย เป็นส่วนใหญ่ สถานภาพของบุคลากรเป็นข้าราชการมหาวิทยาลัย แยกระบบราชการออกจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.พ.) โดยมีคณะกรรมการข้าราชการในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เป็นการเฉพาะสำหรับมหาวิทยาลัยในทำนองเดียวกับคณะกรรมการข้าราชการตุลาการและคณะกรรมการข้าราชการอัยการ บุคลากรมีสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ เช่น เดียวกันกับมหาวิทยาลัยของรัฐในปัจจุบัน การศึกษาในระดับปริญญาตรีถือเป็นสวัสดิการของรัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการลงทุนทางการศึกษาโดยไม่เดือดร้อน สำหรับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีประชาชนต้องมีส่วนร่วมต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิจัยยังสะท้อนให้เห็นรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยอิสระของรัฐที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนามหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม และมีความเป็นเลิศทางวิชาการ สนองความต้องการของสังคมได้เป็นอย่างดี
2. องค์กรสูงสุดของมหาวิทยาลัย คือ สภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดนโยบาย วางแผน มอบอำนาจให้มหาวิทยาลัยดำเนินการไปตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัย โดยมีการเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล องค์กรประกอบของสภามหาวิทยาลัยจะมีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยมากกว่ากรรมการที่มาจากภายในมหาวิทยาลัย การได้มาของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยควรระบุไว้ในพระราชบัญญัติให้ชัดเจน โดยเปิดโอกาสประชาคมมีส่วนร่วมของการได้มาอย่างแท้จริง
3. การบริหารมหาวิทยาลัยควรกระจายอำนาจ การทำงานในรูปแบบคณะกรรมการ มุ่งเน้นการให้บริการ และสามารถตรวจสอบได้
4. การบริหารงานวิชาการ ต้องมีสภาวิชาการทำหน้าที่บริหารงานวิชาการของนิสิต และพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัย โดยแยกออกจากคณะกรรมการบริหารฝ่ายอื่นๆ
5. การบริหารงานบุคคล ต้องมีความโปร่งใส ยุติธรรม มีการกำหนดภารกิจของงานในแต่ละตำแหน่ง ด้วยการกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการตามศักยภาพของผลงานที่ปฏิบัติ
6. การบริหารงานการเงินและทรัพย์สิน สามารถตรวจสอบได้ โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบภายในและภายนอก มีกฎระเบียบที่ชัดเจนยืดหยุ่นไม่ติดกับระบบราชการมากเกินไป

Abstract

TE 149864

This research aimed to create an administration model for the autonomous university in the areas of general, academic, personnel, and financial administration. The studies are divided into 3 parts. The first part is an in-depth interview of 15 experts on academic administration for higher education. The second part involves community participation in group discussions about administrative models of autonomous universities, bringing into consideration the viewpoints of the administrative experts. The samples were drawn from those working in the areas under the jurisdiction of Naresuan University. The samples were taken from 9 higher education institutions: Chiangmai University and Naresuan University (in Northern Thailand), Chulalongkorn University and Phra Joam Klao Institute of Technology (in Central Thailand), Khonkaen University and Mahasarakham University (in Northeastern Thailand), Burapa University (in Eastern Thailand), and Prince of Songkla University and Taksin University (in Southern Thailand). The 409 subjects included high school students, university students, institution administrators, lecturers, government officials, academic staff, academic-support staff and the general public. The third part of the research is an analysis of the administrative models of 20 autonomous universities. The samples were chosen at random using the Yamane citizen-ration formula. Based on the staff records surveyed by the Ministry of University Affairs on 1st October 2001, there were 45,736 academic staffs (lecturer (type A), academic staff, government officials (type B, C) and academic support staff), of which 1,087 were randomly chosen for the studies.

From the studies, it could be concluded that the generally-accepted administrative models of autonomous universities were those that focus on efficiency and effectiveness and freedom in the development of the administrative system, and the administration of general, academic, personnel and financial affairs, which, in turn, led to administrative efficacy and academic freedom. Most decisions on matters related to university administration ended at the university council. The university staff were bureaucratically independent from the University Civil Servant Commission in that they had their own university personnel committee. The staff received the same benefits and social security as those provided by State universities. Bachelor's degree education was part of the social security system and could be undertaken without difficulty. Education higher than a Bachelor's degree needed more academic participation from the local community.

Moreover, the findings reveal the following important indicators:

1. An important goal for university development is to have graduates who are ethically sound, righteous, academically proficient, and who meet the needs of the society.
2. The university council – the highest administrative body of the university – sets the directions for the university in line with the government policy. The composition of the university council should be made up of more external members than internal members. The appointment of the council members should be stated clearly in the university decree and public participation should be considered.
3. The administration should be decentralized, with most responsibilities delegated to committee-workteams. Service-oriented approaches and accountability should be focused.
4. Regarding academic administration, there should be an academic council that supervises academic interests of both the students and the university staff.
5. The personnel administration must be fair, just and transparent, with a clearly-defined job description for each position and remuneration and rewards are based on a person's job performances.
6. The financial management must be transparent and can be accounted for and checked by both internal and external auditors. The rules and regulations under which this management is operated should be clearly defined and flexible, and not rigidly adhering to those of the state bureaucratic system.